

Elk jaar staat de Internationale Vrouwendag in het teken van strijdbaarheid en solidariteit van vrouwen overal ter wereld. Pre-coronafoto.

“Ons gevecht is het waard”

8 maart was het Internationale Vrouwendag, een dag in het teken van strijdbaarheid en solidariteit van vrouwen overal ter wereld. Die dag werd gestaakt, geprotesteerd en actie gevoerd. De pandemie heeft vrouwen extra getroffen, maar hun verbondenheid is alleen maar toegenomen. Zelfs over de landsgrenzen heen. Wij spraken met Ingrid Mulamba uit Congo, Alexandra Arguedas uit Costa Rica en Lut Cromphout uit België.

Heeft COVID-19 een grote impact in je omgeving?

Ingrid: “Absoluut. De Congolese regering legt maatregelen op – het sluiten van scholen, een avondklok, dragen van maskers ... - maar er zijn geen steunmaatregelen of vervangingsinkomens. Daardoor belanden enorm veel mensen in armoede.”

Alexandra: “De toeristische sector, waar in Costa Rica de meeste mensen in werken, is helemaal in mekaar gestuikt. Een drama voor heel veel gezinnen.”

Lut: “Uiteraard heeft de gezondheids-crisis een grote impact op het werken in het ziekenhuis. In het begin voelden wij ons heel erg gesteund door de warme solidariteit. Nu, één jaar later, lijkt de economie weer te gaan primen boven de zorg. Het afgelopen jaar hebben we heel wat meegemaakt. In de beginfase kende niemand de pathologie, was er onvoldoende beschermend materiaal en moest heel de bestaande

ziekenhuisorganisatie omgegooid worden. Werknemers moesten zich dus heel flexibel opstellen, bijvoorbeeld bij de uurroosters. Het werken in de COVID-19-uitrusting is heel zwaar en vermoeiend. COVID-19 kwam ook laat toe in ons ziekenhuis. We hadden het ziekenhuis al helemaal gereorganiseerd, maar de patiënten bleven in het begin weg, waardoor veel collega's tegen hun wil thuis werden gezet.”

Is de impact verschillend voor mannen en vrouwen? Zijn er specifieke groepen vrouwen die meer getroffen worden dan anderen?

Lut: “Ja, er is zeker een specifieke impact voor vrouwen en dat heeft alles

“Door de pandemie zijn de ongelijkheden tussen mannen en vrouwen nog meer uitgesproken.”
Ingrid Mulamba

te maken met de hardnekkig overheersende stereotype rollenpatronen. Het is nog steeds zo dat moeders de grootste zorg voor de kinderen opnemen. Een grote flexibiliteit in het ziekenhuis combineren met kinderen thuis is geen sinecure. En dan zijn er groepen die in een ziekenhuis dikwijls over het hoofd gezien worden: de ondersteunende

Bio Ingrid Mulamba

- Woont in buitenwijk Kinshasa, hoofdstad RDC
- Professor sociologie aan de universiteit van Kinshasa
- Onderzoeker bij Chaire de la Dynamique Sociale
- Raadgever voor heel wat vrouwenorganisaties

diensten, zoals de poets- en technische diensten. Aan hen wordt meestal minder aandacht besteed. Nochtans voelen zij ook de effecten van heel deze crisis.”

Alexandra: “Vrouwen hebben zwaar te lijden onder de pandemie. De ‘gelukkigen’ kunnen thuiswerken, maar nemen dan het grootste deel van de huishoudelijke taken op zich. In de sectoren die het meest getroffen zijn, werken voornamelijk vrouwen: huishoudelijk werk bij families, handel en toerisme. Een groot deel werd ontslagen of contracten zijn tijdelijk opgeschort. En diegenen die in de informele sector werken hebben plots veel minder of geen inkomen. Veel van die vrouwen proberen nu de eindjes aan mekaar te knopen door maaltijden of mondklappers te verkopen.”

Ingrid: “Door de pandemie zijn de bestaande ongelijkheden tussen mannen en vrouwen nog meer uitgesproken. Zo heeft een groot deel van de *domestic workers*, vrouwen die bij families het huishouden runnen, hun baan verloren door de lockdownmaatregelen. Velen van hen verkopen nu op straat mondklappers, waterzakken, maaltijden Zij hebben geen sociale zekerheid! Gelukkig kunnen ze wel rekenen op onderlinge solidariteit.”

Kan je wat meer vertellen over die ‘solidariteit’ waarop informele werkers kunnen rekenen?

Ingrid: “Een voorbeeld zijn de *malewistes*: vrouwen die straatrestaurants uitbaten, zeg maar de informele volkscafé van Kinshasa. Doordat ze in de informele sector werken hebben ze geen toegang tot officiële sociale bescherming. Maar elke vrouw draagt bij aan een soort spaarpot waarmee ze elkaar steunen in tijden van nood. Die pot komt nu van pas, want door de lockdownmaatregelen vallen veel *malewistes* zonder inkomen. In Congo

“We zitten allemaal in hetzelfde schuitje, maar we reizen in verschillende klassen.”

Alexandra Arquedas

Bio Alexandra Arquedas

- Woont in de provincie Heredia, Costa Rica
- Diploma maatschappelijk werker aan de universiteit van Alcalá, Madrid, Spanje
- Werkt bij WSM vanuit Costa Rica
- Daarvoor programma-medewerker gendergelijkheid in de Latijns-Amerikaanse vakbondskoepel CSA

maakt de ziekte vooral slachtoffers onder expats en personen die vaak in Europa zijn, in de hogere klassen. De indijkingsmaatregelen treffen vooral arme mensen.”

Alexandra: “De organisatie *Vrouwen voor Costa Rica* heeft concrete voorstellen gedaan om vrouwen in precaire situaties te ondersteunen. Eén voorstel is om het werk van huishoudpersoneel op te nemen in sociale economieprojecten, gefinancierd door de overheid.”

Welke rol heeft de vakbond gespeeld?

Lut: “In het begin was er in het ziekenhuis weinig aandacht om ons te betrek-

ken. Na aandringen konden we onze bezorgdheden van op de werkvloer doorgeven. Er wordt een grote flexibiliteit gevraagd van ons. Als ondernemingsraad gingen we in gesprek met de werkgever om zoveel mogelijk regemaat en structuur te creëren. Er werd ook een blog opgestart, waarin medewerkers continu de stand van zaken in het ziekenhuis meekregen, bijvoorbeeld het aantal COVID-19-patiënten. Door mensen goed te informeren kan je ook wat rust brengen. Het was voor ons ook belangrijk om acties van andere sectoren te steunen, bijvoorbeeld de mondklapperplicht die gevraagd werd in de distributiesector. We kwamen met de zorgsector in juni op straat, want actievoeren was echt nodig. Bij ons in het ziekenhuis was de actiebereidheid heel groot, bijna iedereen deed mee. We hebben ook een historisch sociaal akkoord kunnen afsluiten! Met daarin zowel een loonsverhoging als bijkomende aanwervingen. Daarmee is alles nog niet opgelost maar het is een stevige stap in de goede richting.”

Alexandra: “In Costa Rica is de vakbeweging voornamelijk in de overheidssector actief. We hebben echt veel vooruitgang geboekt bij de mobilisatie van vrouwelijke vakbondsleden! En er zijn ook meer vrouwen in besluitvormingsorganen van de vakbonden. Wat maakt dat er ook gewoon meer aandacht is voor de situatie van vrouwelijke werknemers en hun specifieke rechten. Er is nog een lange weg te gaan, maar toch hebben we al veel opgebouwd en zijn we samen sterker geworden. De mensen die het meest geraakt zijn door de crisis zijn jammer genoeg niet aangesloten bij een vakbond. Dat zijn heel dikwijls vrouwen – vaak migranten – omdat ze oververtegenwoordigd zijn in de meest precaire en informele beroepen. Denk maar aan plattelandsarbeiders en huishoudpersoneel. Ook vrouwenbewegingen heb-

ben op tafel geklopt en aandacht gevraagd voor gendergelijkheid in de maatregelen.”

Waar lag de focus op tijdens de Internationale Vrouwendag van 8 maart? Waren er acties tijdens deze pandemie?

Ingrid: “Sociale bewegingen die werken met vrouwen en meisjes wezen op de versterkte genderongelijkheden door de pandemie, die de armoede en onzekerheid van velen nog groter maakt, zeker als de overheid geen ondersteuning biedt.”

Alexandra: “In Costa Rica waren er geen grote mobilisaties of andere acties, omdat die nog altijd niet zijn toegestaan door de pandemie. Er waren wel enkele digitale fora over onderwerpen zoals leiderschap van vrouwen in tijden van crisis en geweld in de wereld van het werk.”

Lut: “‘Gelijkheid is geen kansspel’ is de slogan van de ACV-campagne dit jaar. Daarmee wil de vakbond werknemers bewust maken van de gevolgen van loopbaankeuzes voor hun economische en financiële zelfredzaamheid.”

Als jij zou kunnen beslissen, wat is dan de eerste maatregel die je zou nemen om gendergelijkheid te bevorderen?

Lut: “Ik zou zonder twijfel gaan voor een algemene arbeidsduurvermindering, waarom geen dertigurenweek? Ik merk nu dat veel van mijn collega’s alle tijdscredieten uitputten en nadien dan toch voor deeltijds kiezen omwille van de combinatie met hun zorgtaken thuis. Een algemene arbeidsduurvermindering (voor mannen en vrouwen) kan daar een oplossing voor zijn.”

Ingrid: “Een moeilijke vraag, er is geen simpel antwoord omdat veel discriminatie gebeurt door hardnekkige cultureel bepaalde rollenpatronen. Als ik kon kiezen, zou ik een maatregel van

Ik zou gaan voor een algemene arbeidsduurvermindering, waarom geen dertigurenweek?

Lut Cromphout

Bio Lut Cromphout

- Verpleegkundige in het Jan Portaelsziekenhuis Vilvoorde
- Maakt deel uit van het mobiele team en wordt ingezet waar nodig
- ACV-militant en secretaris ondernemingsraad ziekenhuis
- Verkozen voorzitter ACV PULS

positieve discriminatie durven nemen: gratis hoger en universitair onderwijs voor vrouwen en meisjes. En daarnaast ook ngo’s en verenigingen aanmoedigen om vorming te organiseren, zodat vrouwen zien dat ze in staat zijn dezelfde functies te vervullen als mannen en er ook op durven te solliciteren.”

Alexandra: “Ik vind het heel belangrijk dat erkend wordt dat de effecten van de COVID-19-crisis anders zijn voor vrouwen dan voor mannen. Het is niet enkel een gezondheidscrisis, maar ook een sociale en economische crisis. Er moet ook bijzondere aandacht gaan naar kwetsbare groepen vrouwen die

het zwaarst door deze crisis getroffen zijn. Veel van hen zijn migranten. Ik zou het genderperspectief integreren in de preventie-, herstel-, en sociale en economische beschermingsmaatregelen.”

Heb je een wens of toekomstboodschap voor iedereen die op de barricades staat en opkomt voor gendergelijkheid in deze uitdagende tijden?

Ingrid: “Ik wil iedereen aanmoedigen om niet op te geven, ook al blijft gelijkheid vaak theoretisch. We worden niet intelligent geboren, we worden dat door ons contact met anderen en aanmoediging van anderen. We moeten andere vrouwen aanmoedigen, vergezellen en raadgeven. Het is een cliché, maar alles begint bij elkaar optillen. We zullen de wereld veranderen, samen met de mannen.”

Lut: “Volg je hart en weet dat je er niet alleen voor staat. Kijk naar de positieve resultaten van de actie: verandering is mogelijk, al gaan er soms meerdere generaties overheen.”

Alexandra: “Als we terugblikken, zien we dat we al veel bereikt hebben. Maar er is nog veel te doen. In deze periode hebben we gezien hoe onze rechten achteruit zijn gegaan. We zitten allemaal in hetzelfde schuitje, maar we reizen in verschillende klassen. We moeten altijd en overal samen strijden. Want wat ik voor mezelf wil, is hetzelfde als voor elke andere vrouw. Solidariteit en empathie zijn essentieel, zodat we op een dag samen kunnen zeggen: ons gevecht was het waard!”

| Tekst en interviews: Klaar Degroote en Annemie Janssens (WSM) |